

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія економічних дисциплін

(назва циклової комісії)

**“ПОГОДЖЕНО”**

Завідувач

Юридичного відділення

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

\_\_\_\_\_  
(підпис) С.Л. Флорескул-Світова  
(ініціали та прізвище)

\_\_\_\_\_  
(підпис) М.Я. Дерев'янчук  
(ініціали та прізвище)

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ року

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ року

## СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**“Фінанси малого бізнесу”**

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

*вибіркова*

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

**Освітньо-професійна програма**

*“Право”*

(назва освітньо-професійної програми)

**Спеціальність**

*081 “Право”*

(код і назва спеціальності)

**Галузь знань**

*08 “Право”*

(код і назва галузі знань)

**Освітньо-професійний ступінь**

*фаховий молодший бакалавр*

(назва освітньо-професійного ступеня)

**Мова навчання**

*українська*

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2020 рік

**Силабус навчальної дисципліни****“Фінанси малого бізнесу”**

(назва навчальної дисципліни)

складений відповідно до освітньо-професійної програми

**“Право”**

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» травня 2020 року) та введеної в дію наказом ректора №142 від «27» травня 2020 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

*викладач II-ї кваліфікаційної категорії, А.В. Марич*

Профайл викладача (-ів)

<http://college-chnu.cv.ua/article/5f8844d3d6f28212d7d8b03a>

E-mail

[a.marych@chnu.edu.ua](mailto:a.marych@chnu.edu.ua)

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3094>

Консультації

середа з 16:00 до 17:00

Силабус навчальної дисципліни обговорено та узгоджено на засіданні циклової комісії

*економічних дисциплін*

Протокол № \_\_\_\_\_ від “ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

Голова циклової комісії

*С.І. Гнат*

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Схвалено Методичною радою ВСП «Фаховий коледж ЧНУ імені Юрія Федьковича»

Протокол № \_\_\_\_\_ від “ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

Голова методичної ради

*О.Я. Білокрила*

(підпис)

(ініціали та прізвище)

**ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО**

Протокол № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_, 20\_\_ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_, 20\_\_ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_, 20\_\_ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

## 1. Загальні відомості про дисципліну

**Анотація.** Розвиток малого бізнесу в Україні є необхідною умовою для розв'язання комплексу соціальних та економічних проблем, залучення до підприємницької діяльності значної частини населення й переходу до інноваційного типу економічного розвитку. Цінність малого і середнього бізнесу для України полягає передусім у його здатності оперативно справлятися з проблемами реструктуризації економіки в умовах обмеженості ресурсів. Утім, з наукового погляду, питання важливості ролі малого і середнього бізнесу як важливого джерела доходів домогосподарств, каталізатора економічного розвитку розкрито не до кінця, тому лишається актуальним і своєчасним для умов розбудови ринкової економіки країни. Тому дисципліна «Фінанси малого бізнесу» є актуальною й відповідає вимогам сучасного розвитку економіки.

Вибіркова дисципліна «Фінанси малого бізнесу» розрахована на студентів різних спеціальностей і має на меті виробити практичні навички поведінки у різних фінансових ситуаціях у повсякденному житті.

**Мета.** Сформувати систему знань щодо особливостей формування і використання фінансових ресурсів у малому бізнесі, виходячи з притаманних йому особливостей.

### **Завдання:**

- досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

- застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

- проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

- ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

- здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.

- застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

- демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення

як демократичної, соціальної, правової держави.

**Пререквізити.** Дисципліна «Фінанси малого бізнесу» може вивчатись студентами спеціальності 081 «Право», які здобули повну загальну середню освіту та отримали відповідні знання та компетентності вивчаючи дисципліну «Економічна теорія». Для підвищення ефективності засвоєння курсу, доцільно спочатку пройти курс «Фінансова грамотність», проте це не є необхідною умовою.

**Результати навчання.** Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни «Фінанси малого бізнесу» мають продемонструвати такі результати навчання:

***знати:***

- економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- механізм функціонування бюджетної та податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах;
- загальнонаукові та спеціальні методи дослідження соціально-економічних явищ та господарських процесів на підприємстві.

***вміти:***

- володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;
- формувати і аналізувати фінансову, управлінську, податкову та статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- визначити напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності;
- ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств;
- розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використання обліково-аналітичної інформації;
- вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі.

## 2. Опис навчальної дисципліни

### 2.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <b>“Фінанси малого бізнесу”</b>						
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Модулів	
Денна	3-4	5-8	3	90	2	<b>ЗАЛІК</b>

### 2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

№ за/п	Теми	Усього годин
<b>МОДУЛЬ 1</b> Особливості управління фінансами малого бізнесу		
1.	Тема 1. Сутність малого бізнесу в умовах трансформаційної економіки.	11
2.	Тема 2. Система державної підтримки розвитку малого бізнесу.	10
3.	Тема 3. Фінансування малого бізнесу. Фінансове планування.	10
4.	Тема 4. Оцінювання вартості бізнесу.	9
Разом за модулем 1		<b>40</b>
<b>МОДУЛЬ 2</b> Оподаткування, інвестування та страхування малого бізнесу		
5.	Тема 5. Оподаткування малого бізнесу.	10
6.	Тема 6. Інвестиційні рішення в малому бізнесі.	10
7.	Тема 7. Фінансова діяльність у сфері зовнішньоекономічних відносин.	9
8.	Тема 8. Підприємницькі ризики і страхування в малому бізнесі.	11
9.	Тема 9. Прогнозування основних показників діяльності малих підприємств.	10
Разом за модулем 2		<b>50</b>
Усього за курс		<b>90</b>

### 2.2.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми
1	Сутність малого бізнесу в умовах трансформаційної економіки.
2	Система державної підтримки розвитку малого бізнесу.
3	Фінансування малого бізнесу. Фінансове планування.
4	Оцінювання вартості бізнесу.
5	Оподаткування малого бізнесу.
6	Інвестиційні рішення в малому бізнесі.
7	Фінансова діяльність у сфері зовнішньоекономічних відносин.
8	Підприємницькі ризики і страхування в малому бізнесі.
9	Прогнозування основних показників діяльності малих підприємств.

### 2.2.2. Теми семінарських або практичних занять

№	Назва теми
1	Сутність малого бізнесу в умовах трансформаційної економіки.
2	Система державної підтримки розвитку малого бізнесу.
3	Фінансування малого бізнесу. Фінансове планування.
4	Оцінювання вартості бізнесу.
5	Оподаткування малого бізнесу.
6	Інвестиційні рішення в малому бізнесі.
7	Фінансова діяльність у сфері зовнішньоекономічних відносин.
8	Підприємницькі ризики і страхування в малому бізнесі.
9	Прогнозування основних показників діяльності малих підприємств.

### 2.2.3. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Сутність понять «малий бізнес» та «підприємництво».
2	Ділові ідеї в малому бізнесі.
3	Франчайзинг як форма ведення малого бізнесу.
4	Чинники, що впливають на ціну підприємства при його купівлі чи продажу.
5	Податковий тягар для малих підприємств.
6	Договори (контракти) у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
7	Страхування професійної відповідальності.
8	Методи фінансового прогнозування.
9	Підтримка малого бізнесу в різних країнах світу.

### 2.2.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Сутність малого бізнесу в умовах трансформаційної економіки.
2	Система державної підтримки розвитку малого бізнесу.
3	Фінансування малого бізнесу. Фінансове планування.
4	Оцінювання вартості бізнесу.
5	Оподаткування малого бізнесу.
6	Інвестиційні рішення в малому бізнесі.
7	Фінансова діяльність у сфері зовнішньоекономічних відносин.
8	Підприємницькі ризики і страхування в малому бізнесі.
9	Прогнозування основних показників діяльності малих підприємств.

### 3. Система контролю та оцінювання

#### Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

#### Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

#### Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Модуль №1					Модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	T8	T9	МКР	50	100
4	4	4	4	7	4	4	4	4	4	7		

### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів під час проведення підсумкового контролю

В кінці вивчення дисципліни «Фінанси малого бізнесу» студенти згідно із навчальним планом складають залік. Залік проводиться в усній або письмовій формах. Залікове завдання включає 2 теоретичні питання, три тестові завдання та 1 задачу. Підсумкова оцінка знань студентів з дисципліни «Фінанси малого бізнесу» здійснюється на основі проведення заліку, результати якого оцінюються за 50-бальною шкалою.

На оцінювання впливають такі моменти:

- рівень опанування основних проблемних питань відповідно до програми дисципліни та до завдань залікових білетів;
- знання студентом ключових термінів і категорій;
- вміння вирішувати ситуаційні завдання та робити висновок;
- ступінь ознайомлення із основною та додатковою науковою літературою відповідно до програми дисципліни;
- вміння пов'язати теоретичні положення з практикою;
- здатність студента відстоювати власні погляди;
- вміння логічно у відведений час викласти основні положення



запропонованих в заліковому завданні питань і зробити відповідні висновки і узагальнення.

50-45 балів ставиться у випадках, коли студент має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, передбачені програмою дисципліни, засвоїв основу та ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

44-40 бали ставиться, якщо студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розв'язанні практичних завдань.

39-35 бали ставиться, якщо студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, але не вміє робити певні узагальнення і висновки, не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розв'язанні практичних завдань.

34-30 ставиться у випадках, коли студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичне запитання, допустився грубих помилок у розв'язанні практичного завдання.

29-25 ставиться у випадках, коли студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичне запитання, не вміє чітко узагальнити опрацьований матеріал, допустився грубих помилок у розв'язанні практичного завдання.

24-18 ставиться студенту, який не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних запитань, не неправильно виконує розрахунки та розв'язувати практичні завдання.

17-0 ставиться студенту, який не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання, не вміє виконувати розрахунки та розв'язувати практичні завдання.

#### **4. Перелік питань, що виносяться на залік**

1. Поняття та сутність фінансів малого бізнесу.
2. Особливості фінансів малого підприємництва.
3. Умови та принципи здійснення підприємницької діяльності.
4. Порядок реєстрації підприємств малого бізнесу.
5. Сутність та необхідність державної підтримки малого бізнесу. Форми державної підтримки малого підприємництва.
6. Механізм фінансування малого підприємництва.
7. Види ресурсної підтримки підприємств малого бізнесу.
8. Особливості оцінки фінансових рішень у малому бізнесі.
9. Поняття оцінки вартості бізнесу.
10. Основні види вартості бізнесу.
11. Методи оцінки вартості бізнесу.
12. Порядок оцінки бізнесу при його купівлі або продажу.
13. Фактори зростання вартості бізнесу.
14. Сутність і значення фінансового планування діяльності підприємств малого бізнесу.
15. Форми і види фінансових планів у малому бізнесі.
16. Бізнес-план та його функції. Основні складові бізнес-плану та їх зміст.
17. Фінансові обґрунтування в бізнес-плані.
18. Операційний аналіз як метод оцінки показників фінансового плану малого підприємства.
19. Сутність фінансового забезпечення підприємств малого бізнесу та його методи.
20. Джерела утворення власних грошових коштів підприємств малого бізнесу.
21. Організаційно-правові форми функціонування підприємств малого бізнесу та їх вплив на прийняття фінансових рішень.
22. Джерела мобілізації позикових коштів підприємствами малого бізнесу.
23. Франчайзинг як форма ведення малого бізнесу.
24. Вплив податків на підприємницьку діяльність.
25. Види податків, що сплачують суб'єкти підприємництва.
26. Податковий тягар для суб'єктів підприємництва. Методи визначення податкового тягара.
27. Сутність та порядок дії спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.
28. Преваги та недоліки загальної системи оподаткування суб'єктів підприємництва.
29. Преваги та недоліки спрощеної системи оподаткування суб'єктів підприємництва.
30. Податкове планування та необхідність його здійснення на підприємствах малого бізнесу.

31. Поняття та зміст інвестування. Принципи інвестиційної діяльності.
32. Види інвестицій у малому бізнесі.
33. Закон інвестицій.
34. Методи оцінки інвестиційних проектів.
35. Порядок визначення економічного терміну використання й оптимального часу заміщення основних засобів малого підприємства.
36. Сутність та причини виникнення підприємницьких ризиків. Функції підприємницьких ризиків.
37. Види ризиків у малому бізнесі.
38. Сутність та необхідність ідентифікації підприємницьких ризиків.
39. Методи управління ризиками у малому бізнесі.
40. Необхідність та сутність страхування підприємницьких ризиків.
41. Страхування на випадок втрати прибутку.
42. Страхування відповідальності виробника.
43. Порядок проведення страхування професійної відповідальності.
44. Види страхування відповідальності роботодавця.
45. Програми пенсійного страхування на підприємствах малого бізнесу.
46. Зовнішньоекономічна діяльність згідно норм чинного законодавства в Україні, її суб'єкти, види, принцип здійснення.
47. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
48. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій.
49. Методи фінансового прогнозування. Прогнозування складання фінансових звітів малих підприємств.
50. Корпоративний план, порядок його складання. Короткостроковий прогноз фінансового стану малих підприємств.

## **5. Рекомендована література**

### **5.1. Базова (основна)**

1. Васильєва Л.М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури малого підприємництва. *Держава та регіон: серія економіка та підприємництво*. 2017. №1. С. 50-54.
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: Основи теорії і практики: Монографія 4-те вид., стер. К. : Знання, 2008. 302с.
3. Варналій З. Мікрокредитування як чинник розвитку малого підприємництва. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. №4. С.24-32.
4. Говорушко Т.А. Малий бізнес: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко. – К.: ЦНЛ, 2006. 195 с.
5. Крюков С.П. Фінансування малого бізнесу в посткризовий період [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.vlasnasprava.info/ua](http://www.vlasnasprava.info/ua).
6. Кузьмін В.В. Фінансові основи підприємництва: навч. посіб. К: Центр навчальної літератури, 2006. 192с.
7. Любенко Н.М. Аналіз ефективності альтернативних форм оподаткування підприємств-суб'єктів малого бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 10. С. 145-148.
8. Пігуль Н. Г., Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Люта О. В. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2017. 337 с.
9. Роженко О.В. Економіка малого бізнесу. Конспект лекцій. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. 234 с.
10. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: підруч. К.: УБС НБУ, 2010. 550 с.
11. Фастовець А.А., Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 302 с.
12. Фисун І.В. Фінанси малого бізнесу: електронний навч-метод. посіб. Для самот. вивч. дисципл. Полтава: ПУЕТ, 2011.128 с.
13. Юсупова Г. Франчайзинг як інструмент зниження підприємницьких ризиків в малому бізнесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrsprava.com](http://www.ukrsprava.com).

### **5.2. Допоміжна**

1. Економіка : навч. посіб. / за ред. З. Г. Ватаманюка, С. М. Панчишина. К. : Либідь, 1999. 384 с.
2. Економіка. Програми курсів за вибором та факультативів. К., 2010. 64 с.

## **6. Інформаційні ресурси**

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua/go/436-15](http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15)
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>